

DE COMMISSIE VOOR NUCLEAIRE VOORZIENINGEN

De wet uit 2003 die van SYNATOM een kernprovisievennootschap maakte, heeft een Commissie voor Nucleaire Voorzieningen opgericht. De wet van 12 juli 2022 versterkt de rol van deze commissie verder met de bevoegdheid om advies te verlenen en toezicht te houden op het bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van de voorzieningen.

In de wet van 26 juni 2024 wordt de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen aangeduid als de Commissie die belast is met het advies en de controle over de voorzieningen die getroffen zijn voor de ontmanteling van kerncentrales, voor het beheer van de verbruikte splijtstoffen en voor het beheer van operationeel afval.

De Commissie voor Nucleaire Voorzieningen bestaat uit ten minste de volgende zes personen:

- De Administrateur-generaal van de Administratie van de Thesaurie,
- De Voorzitter van het Directiecomité van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG),
- De Directeur-generaal van het Directoraat-generaal Begroting, Strategische beheersing en Integriteit van de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning,
- Een vertegenwoordiger van de Nationale Bank van België,
- De Directeur-generaal van de Algemene Directie Energie van de Federale Overheidsdienst Economie,
- Een vertegenwoordiger van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten.

Op voordracht van de Minister bevoegd voor Energie kunnen twee bijkomende personen tot lid worden benoemd voor een hernieuwbare periode van vijf jaar, bij een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit. De Directeur-generaal van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) en de Directeur-generaal van de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen (NIRAS) mogen de vergaderingen van de CNV bijwonen met een adviserende stem.

De Commissie voor Nucleaire Voorzieningen kan, met vermelding van de relevante agendapunten, de Gedelegeerd Bestuurder van SYNATOM of van een kernexploitant uitnodigen om een vergadering van de Commissie geheel of gedeeltelijk bij te wonen. De twee vertegenwoordigers van de Federale regering die in de Raad van Bestuur van SYNATOM zetelen, kunnen op uitnodiging van de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen alle of een deel van de vergaderingen van de Commissie bijwonen om, wanneer zij dit nuttig achten of wanneer het algemeen belang dit vereist, verslag uit te brengen over informatie waarvan zij kennis hebben en die een wezenlijke impact kan hebben op het bestaan, de toereikendheid of de beschikbaarheid van de nucleaire voorzieningen.

De Commissie voor Nucleaire Voorzieningen brengt adviezen uit over:

- De methoden voor het aanleggen van de voorzieningen. Zij beoordeelt ook periodiek de geschiktheid van deze methoden;

De Commissie houdt toezicht op:

- De juiste toepassing van de methodes voor het aanleggen van de voorzieningen.
- De beschikbaarheid van de fondsen.

De Commissie voor Nucleaire Voorzieningen heeft de bevoegdheid om advies te verstrekken en algemene controle uit te oefenen, met name met betrekking tot:

- In het algemeen, het aanleggen, beheren, bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van nucleaire voorzieningen, alsmede de betalingen voor de kosten van de ontmanteling van de kerncentrales, de kosten voor het beheren van verbruikte splijtstof en de kosten voor het beheren van operationeel afval.
- De gegevens die door SYNATOM en andere actoren ter beschikking worden gesteld.
- De aanleg, het beheer, het bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van de activa die de nucleaire voorzieningen vertegenwoordigen.
- De methoden voor het berekenen en aanleggen van de nucleaire voorzieningen. Ook beoordeelt zij de toepassing ervan en periodiek hun geschiktheid.
- De naleving door de kernprovisievennootschap, elke kernexploitant of bijdragende vennootschap van hun verplichtingen ingevolge deze wet of de overeenkomstig deze wet aangegane leningsovereenkomsten.
- De voorwaarden waaronder SYNATOM haar fondsen uitleent.
- De activacategorieën waarin SYNATOM het gedeelte van de voorzieningen belegt dat niet aan de kernexploitanten is uitgeleend.

Driejaarlijkse herziening

Overeenkomstig het geldende wettelijke kader voert de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen een controle uit van de toepassing van de berekeningsmethoden voor het vaststellen van nucleaire voorzieningen en de toereikendheid hiervan, in overleg met SYNATOM en, voor het deel van de nucleaire voorzieningen dat de ontmantelingskosten dekt, met de kernexploitanten.

Om de drie jaar start SYNATOM een proces op ter herziening van de nucleaire voorzieningen voor de ontmanteling van kerncentrales en het beheer van verbruikte splijtstof die binnen SYNATOM zijn aangelegd.

1. Om dit te verwezenlijken, legt SYNATOM aan de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen een belangrijk technisch en financieel dossier voor. Daarin wordt een voorstel beschreven voor de herziening van de methode voor het aanleggen van nucleaire voorzieningen. Het voorstel moet ten minste de volgende onderdelen bevatten: een uitgewerkt scenario voor de ontmanteling van kerncentrales, voor het beheer van verbruikte splijtstof en voor het beheer van operationeel afval (na closing).

2. Een gedetailleerde raming van de bijhorende kosten en een kalender van de verwachte uitgaven.

3. Een berekeningsmethode voor het aanleggen van de nucleaire voorzieningen, volgens de disconto- en kapitalisatiepercentages op basis van gevestigde financiële analysetechnieken.

In hun voorstel houden SYNATOM en de kernexploitanten rekening met de technologische ontwikkelingen en met alternatieve oplossingen in België en in het buitenland, evenals met de bijhorende kosten.

De laatste driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen vond plaats in 2022. De volgende moet eind 2025 voltooid zijn.

Gevolgen van de overeenkomst tussen ENGIE en de Belgische regering

Op 13 december 2023 werden de Phoenix-overeenkomsten gesloten tussen de ENGIE-Groep en de Belgische regering. Deze werden vertaald in 4 wetten van 26 april 2024 en enkele koninklijke besluiten. De meeste wettelijke bepalingen treden in werking bij de closing van de transactie, die naar verwachting eind 2024 plaatsvindt.

Wet van 26 april 2024 tot wijziging van de wet van 31 januari 2003 houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie.

Wet van 26 april 2024 houdende de oprichting, organisatie en werking van een publiekrechtelijke instelling (HEDERA) die tot doel heeft de financiële verantwoordelijkheid voor bepaalde nucleaire verplichtingen te dragen.

Wet van 26 april 2024 houdende de verzekering van de bevoorradingszekerheid op het gebied van energie en de hervorming van de sector van de nucleaire energie.

Wet van 26 april 2024 houdende de oprichting, organisatie en werking van een administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie, met als naam BE-WATT en diverse bepalingen inzake de uitwisseling van informatie.

Dit nieuwe wetgevend kader voorziet onder meer in de vaststelling van een vast bedrag voor de toekomstige kosten met betrekking tot de verwerking van kernafval van de Belgische kerncentrales van ENGIE, voor een totaalbedrag van 15 miljard euro. Bij een eerste uitkering door SYNATOM zal een bedrag van 11,5 miljard euro overgemaakt worden aan HEDERA, een onderneming die door de Belgische regering is opgericht om de financiële activa met betrekking tot kernafval te beheren. Er wordt een extra betaling van 3,5 miljard euro verricht op het moment van de LTO Restart.

Binnen dit nieuwe wettelijke kader blijft SYNATOM verantwoordelijk voor de opslag ter plaatse van verbruikte splijtstofelementen tot het einde van de ontmanteling en uiterlijk tot 2050 en voor het toezicht op de naleving ervan van de contractuele criteria voor de overdracht van afval aan de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen. Het beheer van de verbruikte splijtstof na de overdracht aan NIRAS vallen dan onder de verantwoordelijkheid van de Belgische Staat.

SYNATOM blijft ook verantwoordelijk - na afloop van hun operationele levensduur - voor de financiële dekking van de werkzaamheden om de reactoren definitief stil te leggen, hun ontmanteling en sanering van de site. Het proces van het vaststellen en beheren van al deze voorzieningen zal nog steeds elke drie jaar door de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen worden geëvalueerd.

De levensduurverlenging met 10 jaar van Doel 4 en Tihange 3 zal ook een directe financiële impact hebben op de ontmantelingsvoorzieningen. Aangezien er op elke site een reactor actief blijft, worden de optimalisatie-effecten die gepaard gaan met de seriematige ontmanteling, zoals oorspronkelijk gepland, tenietgedaan.

REPARTITIE- BIJDRAGE

De repartitiebijdrage (de zogenaamde nucleaire taks) is een jaarlijkse belasting die wordt berekend volgens een methode die is vastgesteld door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) voor de periode 2020–2026. In het kader van een openbare dienstverplichting moet SYNATOM de repartitiebijdrage voorschieten aan de staat. De bijdrage wordt vervolgens doorgerekend aan de eigenaars van de kernreactoren in verhouding tot hun aandeel in de elektriciteitsproductie.

Deze bijdrage varieert van jaar tot jaar, afhankelijk van de geraamde winst uit de opwekking van kernenergie door de betrokken reactoren. De reactoren Doel 1, Doel 2 en Tihange 1 vallen onder overeenkomsten tussen de eigenaars van de drie reactoren en de Belgische staat.